

могою інтерактивності та використання інноваційних методів навчання; індивідуалізація процесу навчання; інтеграція знань; інфраструктура освітнього процесу: технічне забезпечення, кадри, мотивація кадрів (матеріальна зацікавленість, кар'єрний ріст). Інтерактивна подача матеріалу повинна плануватися заздалегідь, оскільки таке навчання вимагає постійного контролю над аудиторією. Коли викладач звертається до студентів з питаннями або втягує їх у рольову гру, він завжди повинен знати, у якому напрямку варто вести бесіду та контролює хід обговорення.

Сьогодні в умовах глобалізації і європейської інтеграції у вищих навчальних закладах України необхідно розглянути можливість європейського досвіду з використання в навчальному процесі ділових ігор із залученням зовнішнього середовища (підприємств, банків, державних структур) для формування у студентів навичок підприємництва. Одним з ефективних методів при викладанні економічних дисциплін можна назвати метод кейс-стаді або метод навчальних конкретних ситуацій. При даному методі навчання студент самостійно змушений приймати рішення і обґрунтувати його. Метод кейс-стаді дозволяє приймати вірні рішення в умовах невизначеності, розробляти алгоритм ухвалення рішення, опанувати навички дослідження ситуації, розробляти план дій, застосовувати отримані теоретичні знання на практиці, враховувати точки зору інших фахівців. Головне, цей метод сприяє розвитку вміння аналізувати ситуації, оцінювати альтернативи, формує навички рішення практичних завдань.

Таким чином, можна відзначити, що інтерактивні методи навчання створюють нові можливості, пов'язані з налагодженням міжособистісної взаємодії шляхом зовнішнього діалогу в процесі засвоєння навчального матеріалу, формують творчий потенціал та навички підприємництва, що дозволяє придбати студентам компетенції, які будуть потрібні їм протягом всього життя.

Перелік посилань:

- 1 Комар О. А. *Інтерактивні технології – технології співпраці* / О. А. Комар // *Рідна школа*. – 2006. – № 5. – С. 57-60.
- 2 Баєва О. В. *Case-study як форма інтерактивного вивчення студентами менеджменту: загальні принципи організації та проведення практичних занять (початок)* / О. В. Баєва // *Персонал*. – 2007. – № 5. – С. 72-75.
- 3 *Интерактивные формы обучения в вузе* [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.diplomba.ru>

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ, ЩО ЗАДІЯНІ У СФЕРІ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*О.М. Кібік, д-р екон. наук, професор
Національний університет «Одеська юридична академія»*

Професійні якості та характеристики трудових ресурсів значною мірою обумовлюють рівень конкурентоспроможності окремих суб'єктів господарювання та національної економічної системи в цілому. Особливо це є актуальним в умов прискорення інтеграційних процесів та необхідності розширення участі країни у міжнародному поділі праці.

Трудові ресурси значною мірою обумовлюють масштаби і темпи науково-технічних та організаційних перетворень, що відбуваються у різних сферах функціонування економічних систем. Якість трудових ресурсів суб'єктів господарювання значною мірою визначає можливості виробництва високоякісних та конкурентоспроможних товарів, зокрема тих, що призначені для реалізації на зовнішньоекономічних ринках. Відповідно формування та постійний розвиток висококваліфікованої і творчо активної робочої сили є одним з найважливіших завдань сучасних економічних систем, метою яких є забезпечення сталого та збалансованого зростання задля підвищення рівня конкурентоспроможності у світовій економічній системі [1].

У проекті «Експортна стратегія України: Дорожня карта стратегічного розвитку торгівлі 2017-2021», що розроблена фахівцями Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, третьою стратегічною ціллю розвитку торгівлі України на наступні п'ять років є «підвищення рівня знань та навичок, необхідних підприємствам для здійснення міжнародної торгівлі» [2]. У проекті зазначено, що «ця стратегічна ціль стосується безпосередньо керівників підприємств і, зокрема, підвищення їх професійних знань та навичок, необхідних для досягнення успіху на міжнародних ринках» [2]. Тобто на думку розробників, ця ціль стосується тільки керівників підприємств, що не відповідає сучасним тенденціям активізації командної роботи різних учасників експортної діяльності, включаючи державних службовців. Крім того, слід зазначити, що ефективність здійснення експортної діяльності залежить від кваліфікації широкого кола фахівців різних професій – юристів, економістів тощо. Формувати необхідний рівень знань та навичок та постійно його підвищувати на різних рівнях освіти в різних галузях знань.

Для досягнення зазначеної цілі необхідно сформувати систему тісної взаємодії державних органів, експортоорієнтованих бізнес-структур та навчальних закладів, що дозволить за рахунок державних та приватних інвестицій забезпечити відповідність знань та особливо навичок спеціалістів умовам здійснення сучасної зовнішньоекономічної діяльності [3].

В умовах швидких змін, що відбуваються у сфері зовнішньоекономічної діяльності, обов'язковою є безпосередня участь студентів у самому процесі викладання, так званому активно-навчання. Таке навчання спонукає студентів до формування свого власного ставлення до проблеми, що розглядається, використовуючи вже набуті знання.

В процесі навчання слід використовувати такі моделі, які відображають зв'язок економічних, політичних та соціальних подій. Це дає можливість підготувати студентів як майбутніх учасників зовнішньоекономічної діяльності до комплексного вивчення проблеми розвитку експортного потенціалу країни. До методів інтерактивних форм навчання відносяться тренінги, ділові та рольові ігри, навчальні групові дискусії, мозковий штурм тощо. Останнім часом популярним є метод аналізу ситуацій. Для підвищення кваліфікації фахівців слід активно використовувати сучасні методи дистанційного навчання.

У сучасних умовах підготовка та перепідготовка фахівців у сфері експортної діяльності потребує використання інтерактивних методів навчання та вимагає розвитку практичної складової. За таких умов підготовка буде більш дієвою та ефективною, що дозволить забезпечити розвиток експортного потенціалу окремих експортоорієнтованих суб'єктів господарювання та економічної системи України в цілому.

Перелік посилань:

1. Кібік О. М. Проблеми соціально-економічного розвитку транспортних підприємств України / О. М. Кібік, Ю. В. Наконечний // *Актуальні проблеми держави та права*. – Одеса : Юридична література. – 2012. – № 68. – С. 273-277.

2. Експортна стратегія України: Дорожня карта стратегічного розвитку торгівлі 2017-2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e6ab10fa-0ad9-4fe4-b8be-32f570693b64&title=EkspornaStrategiiaUkraini-DorozhniaKartaStrategichnogoRozvitkuTorgivli2017-2021>.

3. Кібік О. М. Забезпечення конкурентоспроможності економічної системи України : монографія / [О. М. Кібік, В. О. Котлубай, Ю. В. Хаймінова та ін.] ; за ред. проф. О. М. Кібік. – Одеса, 2015. – 160 с.

РОЛЬ СТРАТЕГІЧНИХ ВІРТУАЛЬНИХ ІГОР У ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТІВ З МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

В.В. Ксендзук, канд. екон. наук

Житомирський державний технологічний університет

Одним з завдань реформування вищої освіти в Україні, що визначені в Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року [1], є: вища освіта як фактор підвищення конкурентоздатності вітчизняної економіки, суть якої полягає в необхідності забезпечення підготовки кваліфікованих спеціалістів для ринку праці та посилення практичної підготовки, а також забезпеченні інноваційного розвитку освіти та економіки.

Відповідно до складових Глобального індексу конкурентоспроможності (дослідження Світового економічного форуму) за якістю освіти з менеджменту та бізнесу Україна в 2014-2015 рр. посідала 88 місце. За кількісним показником – охоплення вищою освітою – Україна перебуває в числі перших 10-15 країн світу [1].

Одним з напрямів вирішення проблеми є запровадження в освітній процес вищих навчальних закладів активних методів навчання, зокрема використання так званих ділових ігор, удосконалених за допомогою новітніх інформаційних технологій та представлених як комп'ютерні бізнес-ігри.

Першою бізнес-грою була Top Management Decision Game, яка розроблена American Management Association в 1956 році. Прикладами ділових ігор, які користуються популярністю як серед науково-педагогічного персоналу, так і в сфері підприємницької діяльності в Україні та за кордоном, є:

– ViAL+ – вперше розроблена в Україні повномасштабна бізнес-симуляція (2007 р.). Авторами програми-симулятора є науковці КНЕУ, НАН та практикуючі підприємці;

– Strategic Management Games – бізнес-гра, розроблена спільно Економічним університетом в Познані (Польща), University of Graz (Австрія), ISM University of Management and Economics (Литва), а також Великопольською Промислово-Торгівельною Палатою (Польща);

– Topsim – бізнес симуляція німецької компанії Tata Interactive Systems;

– Capsim – Business Simulations to Develop and Assess Business Acumen (США);

– MBABEST21 – бізнес симуляція розроблена корпорацією Toshiba (Японія).